

5. Η ενότητα της Μεθόδου

Διάρθρωση
Περιεχόμενο
Έκταση
Σημασία

Βασίλης Παυλόπουλος
Τμήμα Ψυχολογίας ΕΚΠΑ
Αθήνα, 2021

Γιατί η Μέθοδος είναι σημαντική;

- Η ενότητα της Μεθόδου παρέχει τα αναγκαία στοιχεία που τεκμηριώνουν την **εγκυρότητα** της έρευνας: τι μελετήθηκε και με ποιες διαδικασίες;
- Επιπλέον, οι πληροφορίες που παρέχονται στη Μέθοδο υποδεικνύουν τον πληθυσμό στον οποίο είναι δυνατή η **γενίκευση των ευρημάτων**.
- Στη Μέθοδο διαπιστώνεται η συμβατότητα της έρευνας με τις **αρχές δεοντολογίας και ηθικής**.
- ☞ Από αυτές τις απόψεις, είναι η ενότητα που διαφοροποιεί ένα επιστημονικό δοκίμιο από άλλα είδη γραπτού λόγου.

Τι πρέπει να περιέχει η Μέθοδος;

- Σύμφωνα με τον οδηγό δημοσιεύσεων του APA, η ενότητα της Μεθόδου πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες όσον αφορά τα εξής:
 - ✓ Συμμετέχοντα άτομα
 - ✓ Μέσα συλλογής δεδομένων
 - ✓ Διαδικασία
- Οι πληροφορίες αυτές συγκροτούν συνήθως (αν και όχι υποχρεωτικά) διακριτά **υποκεφάλαια** της Μεθόδου.

Συμμετέχοντα άτομα

- Παρουσιάζουμε το **δημογραφικό προφίλ** των ατόμων που έλαβαν μέρος στην έρευνα.
- Συνήθως αυτό περιλαμβάνει στοιχεία όπως: φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, εκπαίδευση, επαγγελματική-εργασιακή κατάσταση, τόπος διαμονής...
- ...και επιπλέον πληροφορίες **συναφείς με τους σκοπούς της έρευνας**, π.χ. σεξουαλικό προσανατολισμό, τύπο αναπηρίας, καταγωγή ή θρήσκευμα.
- Αν οι συμμετέχοντες συγκροτούν **ομάδες** (π.χ. πειραματική-ελέγχου ή σε σχεδιασμό *ex post facto*), παρουσιάζουμε το δημογραφικό τους προφίλ συγκριτικά.

Συμμετέχοντα άτομα

- Εάν υπάρχουν ομάδες, επιθυμητός στόχος είναι αυτές **να μη διαφέρουν μεταξύ τους** ως προς τα βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά, δηλ. να είναι **συγκρίσιμες**.
- Προσδιορίζουμε τον **πληθυσμό-στόχο** και αναφέρουμε τα **κριτήρια συμπερίληψης ή αποκλεισμού** συμμετεχόντων στην έρευνα.
- Στην ενότητα αυτή καταγράφουμε επίσης τη **μέθοδο δειγματοληψίας** (π.χ. απλή τυχαία, στρωματοποιημένη, χιονοστιβάδας, ευκαιρίας, σκοπιμότητας...)

Μέσα συλλογής δεδομένων

- Εναλλακτικές ονομασίες: Ψυχομετρικά Μέσα, Μετρήσεις.
- Για κάθε εργαλείο/τεχνική περιλαμβάνουμε:
 - ✓ **Βιβλιογραφική παραπομπή** στους δημιουργούς του πρωτότυπου μέσου και της προσαρμοσμένης μορφής (π.χ. μετάφραση) που τυχόν χρησιμοποιήσαμε,
 - ✓ πληροφορίες για την **έκταση** (π.χ. αριθμό στοιχείων-items) τη **δομή** του (π.χ. παράγοντες) και **ενδεικτικά παραδείγματα** (π.χ. ένα item ανά παράγοντα).
 - ✓ Τον τρόπο καταγραφής των αποκρίσεων (π.χ. κλίμακα διαβαθμίσεων τύπου Likert, ανοιχτής απάντησης).
 - ✓ Τον τρόπο αξιολόγησης/βαθμολόγησης.

Διαδικασία

- Αναφέρουμε τον ερευνητικό σχεδιασμό (π.χ. πειραματικό, ημι-πειραματικό, συναφειακό, κ.ά.).
- Περιγράφουμε τις διαδικασίες συλλογής των δεδομένων. Αν πρόκειται για πείραμα, εξηγούμε τον πειραματικό χειρισμό. Καταγράφουμε τη χρονική ακολουθία, τη διάρκεια, τις οδηγίες και το πλαίσιο διεξαγωγής της έρευνας.
- Δίνουμε στοιχεία σχετικά με την τήρηση της δεοντολογίας: ποιες άδειες ζητήθηκαν; η συμμετοχή ήταν εθελοντική; ήταν η συμμετοχή ανώνυμη; δόθηκε αμοιβή; πώς εξασφαλίστηκε η εμπιστευτικότητα των δεδομένων; χρειάστηκε να γίνει αποκάλυψη στοιχείων που αρχικά αποκρύφθηκαν;

Τι ΔΕΝ πρέπει να περιέχει η Μέθοδος;

- Δεν αποκαλύπτουμε προσωπικά δεδομένα για τα οποία δεν έχουμε λάβει ενημερωμένη συγκατάθεση ή τα οποία ίσως οδηγήσουν σε εντοπισμό των συμμετεχόντων.
- Δεν φορτώνουμε την ενότητα αυτή με πίνακες και σχήματα δευτερεύουσας σημασίας.
- Δεν αναλύουμε εκτενώς τα όποια πλεονεκτήματα και τους περιορισμούς των μεθόδων που χρησιμοποιήσαμε, παρά μόνο για να αιτιολογήσουμε την επιλογή τους.
- Δεν περιλαμβάνουμε αποτελέσματα από την επεξεργασία των δεδομένων, παρά μόνο τις γενικές αρχές της ανάλυσης που εφαρμόσαμε (αν είναι απαραίτητο).

Βήματα συγγραφής της Μεθόδου

1. Προετοιμασία του υλικού, συλλογή των πληροφοριών: στατιστικοί δείκτες των δημογραφικών μεταβλητών, βιβλιογραφικές αναφορές των μετρήσεων, κλπ.
2. Δημιουργία του διαγράμματος (του «σκελετού») με βάση την προτεινόμενη διάρθρωση της Μεθόδου.
3. Πρόχειρη συγγραφή των επιμέρους ενοτήτων: Αρχική «τοποθέτηση» των πληροφοριών στις υποενότητες.
4. Ανάγνωση και διόρθωση του κειμένου. Μορφοποίηση, εκφορά του λόγου, έλεγχος ακρίβειας στοιχείων.
5. Αναστοχασμός, checklist αποφυγής λαθών.

Πόση έκταση πρέπει να έχει η Μέθοδος;

- Ισχύει ο «χρυσός κανόνας», όπως για όλες τις ενότητες του ερευνητικού δοκιμίου: η Μέθοδος πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες – και μόνον αυτές.
- Συνήθως, πρόκειται για τη μικρότερη σε έκταση ενότητα του δοκιμίου.
- Συχνά, είναι από τις πρώτες ή ακόμα και η πρώτη ενότητα που ολοκληρώνουν οι συγγραφείς – εξαιτίας της σχετικής αυτονομίας της, αλλά και λόγω της κεντρικής σημασίας της για την έρευνα.

Περαιτέρω μελέτη

- Οικονόμου, Α., Παυλόπουλος, Β., & Ρούσσοι, Π. (2020). Οδηγός συγγραφής πτυχιακής εργασίας (2^η έκδ.). Τμήμα Ψυχολογίας ΕΚΠΑ.
- Παυλόπουλος, Β., & Κορδούτης, Π. (2006). Πρακτικός οδηγός συγγραφής εμπειρικής μελέτης. Ατραπός. [επανέκδοση: Διάδραση, 2011]
- Bhandari, P. (2021, February 5). *How to write an APA methods section*. Retrieved from <https://www.scribbr.com/apa-style/methods-section/>
- Cherry, K. (2020, April 15). *How to write an APA method section*. Retrieved from <https://www.verywellmind.com/how-to-write-a-method-section-2795726>